

Кімге: Ұлытау облысы әкімі

Автор: Әлімбекқызы Рәткүл «ҚР АШМ ВБҚК Ұлытау облысы бойынша аумақтық инспекциясы» мемлекеттік мекемесінің тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі бөлімінің бас маманы.

Күні: 10.06.2025

Аналитикалық жазба

Тақырыбы: Ұлытау облысында ветеринариялық зертхана ашудың өзектілігі мен әлеуметтік тиімділігі

Мақсаты: Ұлытау облысында ветеринариялық зертхана ашудың қажеттілігін ғылыми және практикалық тұрғыдан негіздеу, оның өңірлік ветеринариялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі рөлін, ауыл шаруашылығы өнімдерінің сапасын арттыруға және халықтың санитариялық-эпидемиологиялық әл-ауқатын жақсартуға қосатын әлеуметтік тиімділігін кешенді түрде талдау.

Кіріспе

Ұлытау облысы — мал шаруашылығы басым дамыған өңірлердің бірі. Соңғы жылдары аймақта ірі қара, ұсақ мал және жылқы саны тұрақты түрде өсіп келеді. Алайда, осы саладағы өндірістің кеңеюімен қатар, мал ауруларының таралу қаупі, ветеринариялық-санитариялық бақылау деңгейінің жеткіліксіздігі, аурудың дер кезінде анықталмауы секілді мәселелер өзекті болып отыр.

Қазіргі уақытта облыста заманауи құрал-жабдықпен жабдықталған ветеринариялық зертхана жоқ, бұл жұқпалы және паразиттік ауруларды ерте сатысында анықтауға кедергі келтіреді, сондай-ақ мал өнімдерінің сапасы мен қауіпсіздігіне нұқсан келтіреді. Қазіргі уақытта аса қауіпті ауруларға сынамаларды Қарағанды облысына жеткізу — уақытты ұзартып, аурулардың таралуына себеп болуы мүмкін.

Сонымен қатар, зооантропонозды аурулардың (адам мен малға ортақ аурулар) таралуы өңір тұрғындарының денсаулығына тікелей қауіп төндіреді. Бұл мәселені шешу үшін жергілікті деңгейде диагностикалық, эпидемиологиялық және ветеринариялық бақылау жүйесін күшейту қажет. [1]

Осыған байланысты Ұлытау облысында ветеринариялық зертхана ашу — әлеуметтік, санитариялық және экономикалық тұрғыдан аса маңызды әрі өзекті қадам болып саналады.

Негізгі бөлім.

I. Ұлытау облысының ветеринариялық жағдайына талдау

Ұлытау облысы — ауыл шаруашылығы жануарлары жоғары деңгейде дамыған аграрлы өңір. Облыс аумағында ірі қара мал, ұсақ мүйізді мал (қой, ешкі), жылқы және түйе шаруашылықтары өте кең таралған.

1-кесте - Ұлытау облысындағы ауыл шаруашылығы жануарларының саны [2]

Ауыл шаруашылығы жануары атауы	СТАТ
Ірі қара мал	194 457
Ұсақ мүйізді мал	259 587
Жылқы	179 380
Шошқа	417
Түйе	611
Барлығы	634 452

2024 жылы облыс бойынша жануарлардың жұқпалы ауруларына диагностикалық зерттеу жүргізу бойынша 683 685 бас ауыл шаруашылығы жануарлары диагностикалық зерттеліп, оның ішінде 126 бас ірі қара малы бруцеллезге оң нәтиже көрсетті.

Бруцеллезге оң нәтиже көрсеткен жануарлар санитариялық сою арқылы өткізілді. (*Жаңаарқа ауданында -113, Ұлытау ауданында -9, Қаражал қаласында -4 бас*).

Ұсақ мүйізді малдардан бруцеллезге оң нәтиже көрсеткен мал бастары анықталған жоқ.

Мал өнімдерінің қауіпсіздігіне сенімді зертханалық талдау жүргізу үшін үлгілерді басқа қалаларға жіберуге мәжбүр болу — уақыт жағынан да, экономикалық тұрғыдан да тиімсіз.

II. Зертхана ашудың практикалық қажеттілігі

Ветеринариялық зертхана – бұл арнайы жабдықталған мекеме, ол:

- ауруларды ерте кезеңде анықтауға,
- диагностикалық сынақтар жүргізуге,
- вакциналар мен препараттардың сапасын бақылауға,
- мал өнімдерінің санитариялық қауіпсіздігін растауға мүмкіндік

береді. [3]

Ұлытауда осындай мекеменің болмауы – аймақтық ветеринариялық қызметтің әлсіз тұсы. Ал зертхананың ашылуы:

- аурудың таралуын азайтады;
- малдың өлім-жітімін төмендетеді;
- өнімнің сапасын арттырады;
- экспорттық әлеуетті күшейтеді.

III. Әлеуметтік тиімділік

Зертхана ашу тек ауыл шаруашылығына емес, жергілікті қоғамға да маңызды әлеуметтік әсер береді:

✂ Халық денсаулығына ықпал:

- Малдан адамға жұғатын аурулардың алдын алу;
- Азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету.

✂ Жұмыспен қамту:

- Лаборанттар, ветеринарлар, техникалық қызметкерлер үшін жаңа жұмыс орындары ашылады;

- Жас мамандарды тарту мүмкіндігі артады.

✂ Білім мен тәжірибе:

- Ветеринариялық мамандықтар бойынша практикалық база ретінде пайдалануға болады;
- Оқу орындарымен байланыс орнату.

✂ Аймақтық тұрақтылық:

- Шаруалар мен кәсіпкерлер арасында сенімділік артады, өнім сапасы расталады;
- Әлеуметтік наразылық деңгейі төмендейді.

IV. Мемлекеттік қолдау және даму перспективалары

Қазақстан Республикасының «Ветеринария туралы» заңы мен Ауыл шаруашылығын дамыту бағдарламалары аясында бұл жоба мемлекеттік маңызы бар бастама ретінде қарастырылуы мүмкін.

Зертхана облыстық немесе аудандық бюджет есебінен, сонымен қатар жеке инвестициялар, мемлекеттік-жекеменшік әріптестік тетігі арқылы да жүзеге асырылуы мүмкін.

Қорытынды

Жүргізілген талдау нәтижесінде Ұлытау облысында ветеринариялық зертхана ашудың айрықша өзекті әрі стратегиялық маңызды екендігі анықталды. Өңірдің мал шаруашылығына бейімділігі, жұқпалы және паразиттік аурулардың тіркелуі, сондай-ақ ветеринариялық қызметтің зертханалық инфрақұрылымының жеткіліксіздігі – бұл бастаманың уақтылы әрі орынды екенін көрсетеді.

Зертхананың ашылуы арқылы:

- жұқпалы аурулардың ерте диагностикасы қамтамасыз етіледі,
- мал өнімдерінің сапасы мен қауіпсіздігі артады,
- жергілікті халықтың санитариялық-эпидемиологиялық жағдайы жақсарады,
- аймақта жаңа жұмыс орындары құрылады,
- жас мамандарды тартуға және оқытуға мүмкіндік туады.

Сонымен қатар, бұл жоба Ұлытау облысының экономикалық тұрақтылығына, экспорттық әлеуетін арттыруға және ауыл шаруашылығы саласының бәсекеге қабілеттілігін күшейтуге оң ықпал етеді.

Осыған байланысты, зертхана ашу мәселесі облыс деңгейінде басымдық берілетін даму бағыттарының бірі ретінде қарастырылуы тиіс. Жобаны жүзеге асыру үшін мемлекеттік қолдау, жергілікті әкімдік пен жеке инвестицияның үйлесімді ынтымақтастығы қажет.

Ұсынымдар

1. Ұлытау облысында ветеринариялық зертхананың ашылуын аймақтық даму бағдарламасына енгізу.

➤ Бұл жоба облыстың ветеринариялық қауіпсіздігін күшейтіп, ауыл шаруашылығы өнімдерінің сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

2. Зертхананың техникалық базасын заманауи құрал-жабдықтармен қамтамасыз ету.

➤ Диагностикалық, бактериологиялық, серологиялық және паразитологиялық зерттеулерді сапалы жүргізу үшін жоғары дәлдіктегі жабдықтар қажет.

3. Кәсіби кадрларды даярлау және тарту.

➤ Ветеринариялық мамандар мен лаборанттарды даярлау үшін жергілікті оқу орындарымен және жоғары оқу орындарымен байланыс орнату ұсынылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының «Ветеринария туралы» Заңы. – Астана, 2002 ж. (өзгерістері мен толықтыруларымен бірге).

2. «Ұлттық статистика бюросы» РММ – Ұлытау облысы бойынша 2023 жылғы мал шаруашылығы көрсеткіштері. – www.stat.gov.kz

3. Дүйсенбеков, Н. «Ветеринариялық зертханалардың құрылымы мен қызметі». – Аграрлық ғылымдар журналы, №2 (48), 2022 ж.